

كارىگەرىي رەن

شېۋازى تازە لە مۇددى لىۋ يەككىنە لە سەرەككىتەرىن گۇرۇنكارى بۇ جوانىيەكى رەھسا، كە لە رىنگە رەنگى لىۋو دەتوانىن شايستەتەرىن مۇددى جوانى بەدى بگەين بۇ ماكيازى رووخسار. كارىگەرىي جوانى لىۋو پاپەندە بە رەنگ و شىۋەكەى، كە دەتوانىن سوودىكى تەۋاۋ ۋەرىگىن لە جۇرى رەنگ و شىۋازەكانى ماكيازى لىۋو، كە بەھۇيەۋە سىمى رووخسارى ماكيازەكەت دىبارى دەكات، ھەر رەنگىكىش جۇرە مانا و دىمەنكى ھەيە، بۇيە ھەر خانىمك دەتوانىت بىتتە خاۋەن ئەۋ جۇرە ماكيازەى مەبەستىيەتى، لىزەشدا كارىگەرىي رەنگەكان لەسەر رەنگى پىست و رەنگى چاۋ دەۋەستىيەت، بەلام دەيت خانمان ئەۋە بزەنن

ئىكسسوارى كوردى بە نەخشى كوردستان

دېنىت، بۇيە با ھەمىشە كوردبوونمان پىۋە دىبار يىت لە ھەموو ئەۋ كەلۋپەلانەشدا كە بەكارىيان دىنين، دەتوانىن سوود لە جۇر و شىۋازەكانى ئىكسسوار ۋەرىگىن، كە بە ھىمايەكى جوان و قەشەنگ رازاۋە بى، لە كاتىكدا ئەۋ ئىكسسوارانە نەخش و دىمەنى خۇيان ھەيە، كەچى دەشتوانىن ھىمايەكى كوردانەى پىۋە بەستىن و ۋەك گوزراشتىك لە جوانى و مۇددى كوردەۋارى بكات، ئەمەش ۋەك رىنگەيەكى تازە و كراۋە و جوان، لە رازاندنەۋە و نۆيكارى لە مۇدە و شتى كلتورى كوردى، ئەنگوستىلەى بە نەخشى ئالا و رەنگى كوردستان، جوانىيەكى ناسكى دەيى لەسەر پەنجەى خانمان.

ئىكسسوار ۋەك بەشىك لە پىداۋىستەكانى جوانكارى پىۋىستى بە لىزانى و كارامەيى ھەيە رەنگە ھەندى جار شتىكى زۇر سادە بىتتە ئىكسسوارىكى زۇر جوان و تەننەت ناياب، ئەم ئەنگوستىلەى لە پەنجەى كچىكى شۇخ و شەنگى كورددا بوو، بۇيە بەم شىۋەى ئەم كچە شەنگە سەرسامى كرم كە لەگەل جلى مۇدەۋ سپورتدا ئەنگوستىلەىكى مووروى لەپەنجە كروۋە كە وپنەى ئالاي پىرۇزى كوردستانى لەسەر نەخشىنراۋە، ئەم ئەنگوستىلەى رەنگە زۇر سادەيىت، بەلام پەنجەكان زۇر جوان دەكات و دەكرىت بلېين خۇشى زىاتر ومۇركى كوردايەتەتەش بەۋ كەسە دەبەخشىت كە بەكارى

پىلاۋى پاژنە بەرزى درەوشاۋە ۋەك ئىكسسوارىكى ناياب

ئەۋەى ئەم پاژنە بەرزەنى جوانتر كروۋە ئەۋەيە، لە گەل رەنگە سەرنجركىشەكانىيان شىۋەيەكى درەوشانەۋەيان ھەيە يان دەتوانىن لەگەل قردىلەيەك بەسەرىۋە كە بۇ جوانتر درەخشتنە بەستىن، بۇئەۋەى لەۋ جوانىيە ئەۋ پىلاۋانە بىيەش نەبن لەبەر زىانەكانى پىلاۋى پاژنە بەرز، ئەۋە دەتوان بۇ ماۋەيەكى كەم و بۇ چەند شونىكى دىبارى كراۋ بەكارى بىنن.

ئىكسسوارىكى سەرنجركىش و جوان بوۋە بۇ دەرخستى جىل ۋەرىگ و جوانىيە خانمان، ھەرۋەھا خانمان پىلاۋە پاژنە بەرزەكان بەكادىنن لەگەل ئەۋەى زىانەكانىشى دەزانن ئەم شىۋازە پاژنەبەرزەنە نايابترىن جۇرى پىلاۋى پاژنە بەرزى كە لەگەل جلوبەرىكى سىپۇرتى كابۇى جىنن و تىشىرت و تەننەت لەگەل جلى خانەدانى و بۇئەكائىش ۋەك جلى كوردى و كراسى درىژ و بەدلەش بەكاردىت،

جوانى ئىكسسوارى سەرەكى، بەشىكە لە نواندى دىمەنكى شىۋا و تايبەت لە دىمەنى جوانى جەستەۋە، بەمەش خانمان سوودىكى گەۋرە دەبىنن لە دانانى جوانترىن ستايلى تامادەكراۋ، يان ئەۋ خانمەى دىيەۋىت بە گۈپرەى تايبەتمەندى خۇى كار لەسەر ئەۋ ستايىلە بكات، ۋەك ئەۋەى جوانترىن جۇرە پىلاۋى پاژنە بەرز بۇ ئەۋ ۋەرزە ھەلبۇزىن، بۇيە پىلاۋە پاژنە بەرزەكان

جوانى و رازاۋەبى پىشتىن

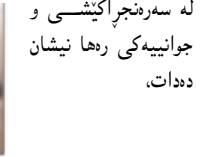
دەبەستىرېت و زىباترىش لە گەل گىشت جۆرە جىلكدا دەپۇشترېت، ۋەك : پانتسۆل - ماتسۆ - كراس - تەنۋورە - بۆدى و جىلى دىكەش، بەلام دەكەۋىتتە سەر جۆرى ئەو پىشتىنەى كە دىمەننىكى ئەوتۆ و شىياۋى دەبىت بە تايىبەت لە جۆرى رەنگ و شىۋەكەيدا، ھەرۋەھا قەبارەى پىشتىن، واتە گەۋرەبى و بچووكسى، درېژى و كورتىبى پىشتىن، جوانى خۇى دىيارى دەكات و بەھۇيەۋە دەتوانىن شىۋازى پىشتىن، ھەلبۇزۇدراۋ بى، لە كاتىكدا دەكرى پىشتىن، بە تەنيا بىسەستىرېت يان تىج بىكىشترېتتە ناۋ لەقى جەلكانەۋە، بەلام زىباتر شايستەتر دەبى كاتىك بە تەنيا و بەسەر جەلەۋە دەپۇشترى.

ھۆكارەكانسى جوانكارى، يان رىنگاكانى بە جوانى كردنى ھەر ھەنگاۋىك، دەبىتتە شىۋازىك لە جوانى و كارامەبى، بەمەش دەتوانىن سوۋدىكى گەۋرە ۋەرىگرىن لە جوانى و شىۋەى ئىكسسوارەكانەۋە، بەھۇى ئەو ئىكسسوارە بچووكانەۋە، كە ھەر چەندە شىۋەشيان بچووكە، بەلام دىمەننىكى گەۋرە و جوانىان ھەبە، ھەر لەۋ رىنگەبەۋە، دەتوانىن تاشناتان بىكەين بە چەند دىمەن و جوانىبەكى پىشتىن مۇدەۋە، كە كاتىك خانمىك بە پىشتىنەۋە دەردەكەۋى، جىاۋازىبەكى گەۋرەى ھەبە لە گەل ئەۋەى پىشتىن ناپەستىت، ئەمەش لە گەل ھەردوۋ جۆرە جلى كوردى و مۇدەدا، دەكرى سوۋدىكى تەۋاۋ ۋەرىگرىن لە جوانىبى پىشتىن، كە بە ناسكى

گ و ماكيازى لىۋ

كە ئەو رەنگەى لە گەل گىشت جۆرە ماكيازىك دەگونجىت، رەنگى پەمەبى و سوۋر و قاۋەبىبە بۇ رەنگى لىۋ، كە ئەو جۆرە رەنگانە دىمەنى خۇيان لە دەست نادەن لە كاتىكدا رەنگى دىكە، نەشونماى جوانىبى لىۋ دەگۆرن، لايەننىكى دىكە لە جوانىبى لىۋ، ئەۋىش شىۋازى ھىلكارىبى لىۋ، بە ھۇى ئەۋە جۆرە ماكيازەش، خانمان دەتوانن سنوۋرىك بۇ جوانىبى لىۋيان تامادە بىكەن، ئەۋە لە رىنگەى دانانى ھىلكارىبەكى تەۋاۋ لە ژېرەۋە و سەرۋەى لىۋ، زىباتر كارىگەرى و جوانىبى لىۋ، دەكەۋىتتە سەر لىۋى خوارەۋە، ئەمەش جۆرىك

ھەنگاۋەكانى بەستى قژ بە ۋىنەۋە

لەم جۆرەش دەبىتتە رىنگەبەكى يارمەتيدەر بۇ خانمان كە بە سانترىن رىنگە، قژيان بە مۇدەبەكى جوان و رازاۋە تامادە بىكەن ھەنگاۋەكانىش بەم جۆرەۋە دەبى:

- سەرەتا بە شانەبەك قژت بە تەۋاۋى خاۋ بىكەۋە.
- دواتر بىكە بە دوو تەلى گەۋرە و لە نزيك بەكەۋە.
- پاشان دوو تەلى دىكە لەسەرۋەى ئەو دوو تەلەۋە بەبىنە و بىخەرە ناۋ بەكدى تاۋەكو تىكەل بىت.
- دەبى پاشان ئەو دوو تەلى سەرۋە، تاراستەكەى بەرەۋ ژورۋەۋە بىت، واتە بچىتەۋە ناۋ دوو تەلە سەرەكەبىبەكەۋە، كە لە سەرەتادا تامادەمان كردبوو.
- پاشان دەتوانىت بە دلى خۆت چەند تەل يان چەند لولت دەۋىت، لەسەر بەكەۋە كارى لەسەر بىكە و بىخەرە ژورۋەۋەى دوو تەلە سەرەكەبىبەكە، كە كارى ئەو دوو تەلە بەستان و گرتنى تەلەكانى دەرەۋەبە، دەكرى لە ژورۋەۋەش بە تۆقەبەكى قژ بىبەستىت.

ھەنگاۋىكى بچووكىشەۋە تامادە دەكرىت، بۇ سوۋد ۋەرىگرتن لەۋ جۆرە قژە، دەتوانىن لە گەل بەكە بە بەكەى ھەنگاۋەكاندا كار بىكەن و بەمەش قژىكى مۇدە بەستراۋى جوانت بۇ دەرەكەۋىت، ھەنگاۋى

لەم چەند ۋىنەبەدا، چەندىن جۆرە ھەنگاۋى سادە و ساكار دەبىن، كە لە ئەنجامدا دەبىتتە يەكىك لە جوانترىن مۇدەكانى قژى بەستراۋ، تەنانەت بە شىۋەبەكى گەۋرە دەرەكەۋىتتە و بە چەند

دهستشور و لاگان

لوقمى شرووبى

شرووب خواردىكى كۆن و سادەيە، لە ژەمى سەرەككىدا بە كار نەدەھات و نەشەدەكرا وەك مېوہ يان لە جياتى خواردنى سووك بەكار بىت، وەكو كاستەر بۇ دواى عەسر و ئىواران دروست دەكرا ھەموومان رەنگە يادگارى و يادەورىيەكمان لە گەلېدا ھەبوو بىت، ھەندى جار لە كۆلانەكان دەستگىز، دەيگىزا ھەندى جارېش لە مائەوہ دروست دەكرا، چوار دانە بە (دە) فەلس بوو، چۈنكە بە ئاسانى دروست دەكرا، ئەويش بەو رىنگەيە سەرەتا ئاردەكەيان لە سەر سىنەك دادەنا، بە يەكسانى و دواتر شرووبەكە كە سارد ببووە پاش كولان روويان دەكردە ئاۋ ئاردەكە، ھەندى جارېش مندالەكان لەسەر ئەو گەريان دەكرد ئاخۆ كى دەتوانىت بە پەنجە شرووبەكە ئاردەكە تىكەلى يەكدى بىكات و بە يەكجارو بەيەك پەنجە بىخاتە دەمىوہ، ئەو چەند شرووبىكى بە خۇراپى وەردەگرت، دواترىش لە ھەمان ئەو جۆرە شرووبەوہ، لوقمى شرووبىيان لىوہ دروست دەكرد، كە پىدەگوترا لوقمى شرووبى، وەك لوقمىكى شل وابوو، لەسەر سىنى دادەترا و لەناۋ ئارد دەبوو تاوہكو تىكەل نەبىت.

تارپوند بەختيار

دەست شور مەسىنە و لاگان پىداويستەكى كۆنى چىنە بەرزە و خانەدانەكانى كۆن بوو، لە پىشتردا بە ھۆى نەبوونى مەغسەل و دەستشورىكى چىگىر مەسىنە و لاگان بەكارھاتوہ، مەسىنە و لاگان دوو پارچەن بەيەكەوہ ئىشى دەستشور دەكەن، مەسىنەكە ئاۋى تىدەكرىت و لاگانەكەش ئاۋەكەى دەكەويتە سەر، مەسىنە و لاگان بۇ ئەو كەسانەى لە لە كۆندا لە چىنى بەرز بوون و چەند كەسبىك خزمەتيان كروون، ئەوہ بۇيان ھىناونەتە ژورەوہ ئاۋەكەيان كرووہ بە دەستياندا، ھەر لە شوپىنى نان خواردنەكە لە دەرەوہ دادەترا، ئەو ماددەيە مەسىنە و لاگانى لىدروست دەكرا جيا بوو، ھەيانبووہ لە (مس) بوو ھەشيانبووہ لە تەنەكە يان ماددەى پلىتى قايم بوو يان لە قوم دروست كراوہ، بىرمە سالانى پىشوو، باپىرم ھەر لە ژورەوہ داۋاى ئاۋ و دەستشورى دەكرد، داپىرەشم بۇ دەھىنا و دەست و قاچى دەشورى، يان دەست نوپۆرى ھەلدەگرت، ئەوہش وەك رىنگەيەكى ئاسان بوو، كە لە ژورەوہ ئەو كارە بىكەيت، بىج ئەوہى ماندوويىت و بىچىتە دەرەوہ.

ھەزارمى

چاوشاركانى.. چاوشلكانى

دونيای مندالی پريه تي له جوانی و سادھي و ويټنو يادگاري رنګين و پر تام وچيژ ټو بهرائت و پاكيي له دونيایه دا هيه له دونيای همرزهكاري و گه ورهيدا ناييريت، به شيكي دونيای مندالان ياري و خۇ خهريكردن بووه، جارن له شيوه ئيستاستا شاري ياري و ياري جوړ به جوړي ټلكتروني و دهستي نه بووينه، به لكو يارييه كان ساده فۇلكلوري بوون، يه كيك له و ياريانه كه رنګه زؤرائتيكمان نه جامانداييت ياري چاوشلكاني بوو، چاوشلكاني به كؤبونوه و چهند منداليك نه جامده درا هه لئاردينان ده كرد بۇ ټوه يه كيك دره بچيت تاوه كو چاوي خۇ بنوقينييت تا ژماره يه كي ديارى كراو، بۇ نمونه تا ژماره سدى ده ژمارد، له و ماويه مندالكانى ديكه خهريكي خۇ حشاردان بوون و ههريه كيان ديويست باشترين شوين بدؤزيتسه و بۇ ټوه يه نهدؤزنه و ټوه يه كه م كس ناشكرا بوايه ټوه ده بويايه ټوه چاوي خۇ بنوقينييت و به دواي ټوه واني ديكه دا بگه پريت، ټوه يه چاوي دنوقاند و پاشان ژماردنه كه ته و او ده بوو ټوه دهستي ده كرد به گهران به دواي ټوه واني دى، ټه گه يه كيكى بدؤزيبايه و پي ده گوت. قيف، ټو كاته نه مانده زاني قيف ماناي چيه ده مانگوت فلانه كس قيف كرا ئيستاستا تينگه يشتين و اتا وهستيترا.

پياويك (۳۸) ساله نه قزى بريوه و نه خويشى ده شوات

ماوه ي دوو سال له موه بهر هه والى ټو پياوه مان بلاو كرده و كه نزيكه ي (۳۶) ساله خۇ نشووشتوه، وادياره ټو پياوه ديه و يت دريژه به و ژيانه بي شووشتنه بدات و ئيستاستا بوو به (۳۸) سال به ي ټوه ي قزى بېريت و خۇ بشوات، (كيلاش سينگ) ټو پياوه (۶۶) ساله و خاوه ي (۷) كچه، گوتويه تي : تا كورېكم نه ي، نه قزم ده تاشم و نه خويشم ده شوؤم، ههروه ها ده ليت : ههست به هيچ نارهمه تيبه ك ناكمه و له ژياندا دلخوشم و له چاوه راني ټو كورده ام، دواي چهندين هه ولى له لايه ن خيزانه كه يوه، تاوه كو ټه گه قزيشى نابريت، ته نيا با خۇ بشوات، كه چي (خاله كيلاش) به هه موو شيويه ك ټو داوايه رت ده كاته وه.

رد دووم كوئنترين ټه شكه وت له كوردستاندا

مرؤف، ته نيا چهند كه ره سته يه كي شه ركردن دؤزراته وه تيايدا، به لام ټوه ي پنده چيت كه خه لكى ټو ټه شكه وت زياتر گرنگيان به كشتوكال داوه، كه ټو ټه شكه وت به دووم كوئنترين ټه شكه وت دادهرت له داوي ټه شكه وتى شانده ر، ټه شكه وتى هه زارميرد به ناويكي ديكه ش ناسراوه، ټه ويش ټه شكه وتى تاريخيه، له بهر ټوه ي له ژوروه زؤر تاريخه و چونكه تيشكى خۇرى پيدا ناچيته ژوروه.

ده لين، كه ميژوي ده گه رپته وه بۇ سه رده مي به ردينى، كه نزيكه ي (۵۰۰۰) پينچ هه زار سال پيش زابن، ټو ټه شكه وت ده كه وپته ناوچه كانى شاري سليمانى به دريژي (۱۳) كيلومه تره و بۇ رؤزه لاتى ټو شاره، هه نديك له ليكؤلئنه و كان ټوه درده خه ن كه خه لكى ناو ټو ټه شكه وت پيشكه وتوتور بوون له خه لكى ناو ټه شكه وتى شانده روه، دواي چهندين ليكؤلئنه و ده ميژوي نه گه يشتوتونه دؤزينه و ده يه كهر يان ئيستقانى

خۇشه ويستيمان بۇ كوردستان و نيشتمان، ټه ركى سه ر شاني هه موومانه، چونكه كوردستان خاكيكي ره نګينه و سه رتاياي ټو ولاته پر له شتي جوان و ديژين و ميژويي و كؤن، هه ر يه كه ټه مرؤ سونبول و هيمايه كه بۇ جوانى و پاكي، يه كيك له و ناسه وار و ټه شكه وت كؤنانه ي له سه رده ميكي ديژينه وه هيه، تا ټه مرؤش ماوه، ټه شكه وتى هه زار ميرده. ميژوونوسان ده رباري ټه شكه وتى هه زار ميرد

تەرازوو ۹/۲۲ - ۱۰/۲۲

زىياتر ورد بەرەوۈە و زىرەكانە پلانەكەت
دابرىژە بىۋ جىبەجىكردىنى پىرۇژەكەت،
چونكە كەسانىك دەيانەوئىت كۆسپەت بۇ
دروست بىكەن.

دووپشك ۱۰/۲۲ - ۱۱/۲۱

دەرفەتى كارىكى باشت لەپىشە بىقۇزىتەو،
خۇشەوئىستىيەكى نوئ لەدەرگاي دلت دەدات،
زۇر بەوردى سەرنجى لىبىدە، دوانى پەشىمانى
دادت نادات.

كەوان ۱۱/۲۱ - ۱۲/۲۱

بوژانەوئىيەكى ئاشكرا لەسىماتدا بەدى دەكرىت،
لە بوارى سۇزدارىدا دەرفەتتىكى باشت بۇ
هەلدەكەوئى و لەوانەيە لەنامانجىت نرىك
بىبىتەو.

كيسك ۱۲/۲۲ - ۱/۱۹

نەم هەفتەيە دووربەكەو لە گىفتوگۇ دەربارى
ناكۇكەكانت لەگەل ئەو كەسەي خۇشت
دەوئ، چونكە كات لەبار نىيە بۇ بەيەكەدى
گەيشتن مامەلەي گەورەش لەم كاتەدا باش نىيە.

گۆزە ۱/۲۰ - ۲/۱۸

بەپەلە هەللىكەوت مەكە چونكە
زەرەمەند دەبىت، هەست بە بىزارى و
دلەراوكى دەكەيت، بەھۆى خەون بىننىنى
ترسناكەو، پشويەك بەد.

نەھەنگ ۲/۱۹ - ۳/۲۰

زۇر گرنگى مەدە بەھەندىك گىرت كە
خەرىكە بەرەو كۇتابى دەروات، كەسىك
پىشنىيازىك بۇ دەكات، پشستگۇنى مەخە،
بارى تەندروستىشت فەرامۇش مەكە.

نوكتە

- مامە پىرەيەك گوندرىژىكى لىج ونبو، زۇر
بە دوايدا دەگەر ئەمىدەدۇزىيەو، بەلاى
كچ و كورپكەو تىپەر بو، كورەكە بە
كچەكەي دەگوت: لەناو چاوەكانى تۆو
هەموو دونىا دەبىنم، مامە پىرەش گوتى:
توخا بزانه گوندرىژەكەي منىش نادۆزىتەو!
- جارپىكان پىياويك زۇر تورە ببو لە ژنەكەي،
گوتى دللىم: خۇم بكوژم و مندالەكانىش
بكوژم و ئىنجا راست برۆم!

كەرەستەي سەير

هەندىك بىرۆكەي جوان و سەير هەن، وا لە مرۇف دەكەن تووشى سەرماسى بىت لەوئى چۆن كارى
وا دەكرىت، وەك دروست كردنى هەندىك كەلوپەل كە جىگەي سەرسورمانىيە و تەنانەت وا لە مرۇف
دەكات كە هەلە بكات لە كاتى تەنيا سەيركردنى، ئەو قەنەفەيەي دروست كراو، لە شىوئى جلوبەرگى
سەربازىيە، وەك كارىكى نەپتى و بۇ مەبەستىكى تايبەت، ئەگەر بە جوانى سەرنج بەدن، سەربازىك
لەسەر قەنەفەكەو درىژبوو، هەولبەدە بە سادەيى بىبىنىت، ئەمەش دەبىتە يەكئىك لە كارە سەيرەكان.

بۇ زانىنى ئاستى مىشك
لەماوئى (۲) خولەكدا چەند
خالىكى ھاوبەش لەم دوو
وئىنەيەدا بدۆزەو

تېلوارى وئىلە!

بەندى ناوداران

- جۇرج واشتۇن لە بە نرختىن و تەكانىدا دەئىت:

مەخەو لەو كاتەي كەسىكى دىكە قسە دەكات،
دامەنىشە لەو كاتەي كەسى دىكە رەستاو، قسەش مەكە
لەو كاتەي كەسىك بىنەنگە!

دىوانە شىعەر

مەھرى شاعىر دەلج:

لەرپى ئەو شۇخەدا خۇم كرده خاك و پىنى ئەنا پىنا
دەسا خاكى هەموو عالم بەسەر خۇما نەكەم، چىكەم!
دەمىكە شارى پر شۇرى مەھبەت مات و خامۇشە
بە قانۇنى تەجەننۇن شۇرشى ئىنشا نەكەم، چىكەم!
لە چاوا نم ئەما بۇ گرىە، نۆبەي سەجە بەردەريە
سىياسالم نەبارە، نوژى ئىستىسقا نەكەم، چىكەم!
لەسەر تۇم دوشمنە دنيا، قەچچىمە (مانع الجمع)،
كە تەركى تۇ نەكەم، تەركى هەموو دنيا نەكەم، چىكەم!
بەجى ماوم لە ياران، نابەجى ماوم، ئەجەل! زوو بە
بە مردن لەم قوصورى ژىنە ئىستىعفا نەكەم، چىكەم!
ئەوا لەيلا بە رۇژى حەشر ئەدا وادى لىقا (مەھرى)!
هەتا قامى قىامەت، ئاە و اوپىلا نەكەم، چىكەم!

س: ئەستىزەكانى شىعەرى كلاسىك